209007 - Ehl-İ Kitap Kitaplarını İncelemenin Ve Dinler Karşılaştırmasının Hükmü

Soru

Dinler karşılaştırması bid‘at mıdır? Davet amacıyla kutsal kitabı (Tevrat ve İncil’i) kullanamaz mıyız? Bazıları bunun bid‘at olduğunu söylüyor ve Peygamber’in Tevrat’a bakmayı yasakladığını iddia ediyor. Bu doğru mu? Lütfen bu meselede selefî âlimlerin görüşleriyle birlikte cevap veriniz.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Tevrat ve İncil aslında Allah Teâlâ tarafından indirilmiştir ve biz onlara iman etmekle yükümlüyüz.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:
“Deyin ki: Allah’a iman ettik; bize indirilene, İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a ve torunlarına indirilene; Musa’ya ve İsa’ya verilene ve Rableri tarafından peygamberlere verilene iman ettik. Onlardan hiçbirini ayırt etmeyiz ve biz O’na teslim olanlarız.” Bakara / 136

Yine şöyle buyurmuştur:
“Ey iman edenler! Allah’a, Resûlü’ne, Resûlü’ne indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse, derin bir sapıklığa düşmüştür.” Nisâ / 136

Ancak Tevrat ve İncil tahrif ve değişikliğe uğramıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur:
“Elleriyle kitabı yazıp sonra da ‘Bu Allah katındandır’ diyenlere yazıklar olsun ki onunla az bir bedel alsınlar! Elleriyle yazdıklarından dolayı onlara yazıklar olsun ve kazandıklarından dolayı da onlara yazıklar olsun.” Bakara / 79

Bu tahrif ve hak ile bâtılın karışması sebebiyle, bu kitapları inceleme hususunda bir nehy (yasaklama) gelmiştir.

Cabir b. Abdullah'tan (Radiyallahu anhu) rivayet edildiğine göre:
"Ömer b. el-Hattab r.a, Ehl-i Kitap'tan elde ettiği bir kitapla Peygamber'e geldi ve onu okudu. Bunun üzerine Peygamber öfkelendi ve şöyle dedi:
'Ey Hattab'ın oğlu! İşin vehametini idrak etmiyor musunuz? Nefsim elinde olana yemin ederim ki size tertemiz, bembeyaz bir din getirdim. Onlara hiçbir şey sormayın; size bir hak söylerler de onu yalanlarsınız veya bir bâtıl söylerler de onu doğrularsınız. Nefsim elinde olana yemin ederim ki Musa hayatta olsaydı, bana tabi olmaktan başka bir tercihi olmazdı.'"
İmam Ahmed (14736) rivayet etmiş, el-Elbânî "İrvâü'l-Ğalîl" (6/34)'te hasen demiştir.

İbn Hacer Rahimehullah bu hadisin yollarını zikrettikten sonra şöyle demiştir:
"Bu hadisin bütün rivayet yolları bunlardır. Her biri tek başına delil olacak güçte olmasa da, hepsinin toplamı bunun bir aslının bulunduğunu gösterir."
"Fethu'l-Bârî" (13/525)

Ayrıca Tevrat ve İncil'de bulunan hakikatler, Kur'an'da zaten mevcuttur ve yeterlidir.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:
"Onlara okunan bu kitabı sana indirmiş olmamız onlara yetmedi mi? Şüphesiz bunda iman eden bir toplum için rahmet ve öğüt vardır." Ankebût / 51

İbn Teymiyye (Allah ona rahmet etsin) şöyle demiştir:
"Kur'an en güzel söz olduğu için, onun dışındakilere yönelmekten menedilmişlerdir… Bu sebeple sahabe Kur'an dışındaki kitaplara yönelmeyi yasaklıyordu."
"Mecmû'u'l-Fetâvâ" (17/41 - 42)

Nesâî ve başkalarının rivayet ettiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), Ömer b. el-Hattab'ın elinde Tevrat'tan bir şey gördü ve şöyle buyurdu:
"Eğer Musa hayatta olsaydı, sonra siz onu takip edip beni terk etseydiniz, mutlaka sapardınız."

Başka bir rivayette:
“Ona (Musa’ya) ancak bana tabi olmak yaraşırdı.”

Bir başka lafızda ise şöyle geçer:
“Ömer r.a bunu Peygamber’e arz ettiğinde Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem’in yüzü değişti. Ensardan biri dedi ki: ‘Ey Hattab’ın oğlu! Resûlullah’ın yüzüne bakmıyor musun?’ Bunun üzerine Ömer r.a dedi ki: ‘Allah’ı Rab, İslâm’ı din, Muhammed’i peygamber olarak kabul ettik.’”

Bu sebeple sahâbe, Kur’an dışındaki kitaplara yönelmeyi yasaklardı…” “Mecmû‘u’l-Fetâvâ” (17/41 - 42)

Bu yüzden Abdullah b. Abbas r.a şöyle derdi:
“Resûlullah’a indirilen ve en yeni olan kitabınız elinizdeyken, üstelik onu saf ve karışmamış olarak okurken, nasıl olur da Ehl-i Kitap’a bir şey sorarsınız? Allah size onların Allah’ın kitabını değiştirdiklerini, onu tahrif ettiklerini, kendi elleriyle yazıp ‘Bu Allah katındandır’ dediklerini ve bununla az bir bedel aldıklarını haber verdi. Size gelen ilim sizi onları sormaktan alıkoymuyor mu? Vallahi biz onlardan hiçbir kimsenin size indirileni sorduğunu görmedik.”
Buhârî (7363)

Ayrıca Tevrat ve İncil ile meşgul olmak, Müslümanın ahiretine fayda sağlamayan bir uğraştır.

Kurtubî (Allah ona rahmet etsin) şöyle demiştir:
“Kur’an okuyana her harf için on veya daha fazla sevap verildiği halde – bunu kitabın girişinde zikretmiştik – ondan yüz çevirip başka şeye yönelmek sapıklık, hüsran, aldanma ve eksikliktir.”
“el-Câmi‘ li Ahkâmi’l-Kur’ân” (16/378)

İkincisi:

Yukarıda zikredilenlere binaen, âlimler (Allah onlara rahmet etsin) bu kitapları (Yahudi ve Hristiyanların kitaplarını) inceleyenleri iki kısma ayırmışlardır:

Birinci kısım:

Avam (sıradan insanlar), ilmi olmayanlar ve imanı zayıf olanlar.

Bunların Tevrat ve İncil'i incelemeleri yasaklanır. Çünkü bu kitaplara karıştırılmış bâtıl sebebiyle fitneye düşebilirler ve kendilerini faydasız şeylerle meşgul etmiş olurlar.

İbn Hacer el-Askalânî (Allah ona rahmet etsin) şöyle demiştir:
"Bu meselede en uygun olan, imanında kökleşmemiş ve sağlamlaşmamış kimseler ile diğerleri arasında ayırım yapmaktır. Böyle kimselerin bu tür şeylere bakması caiz değildir..."
"Fethu'l-Bârî" (13/525)

Bu kısma —yani avam ve benzerleri veya dinî faydayı bu kitaplardan arayanlar— hakkında, Tevrat ve İncil'e bakmayı yasaklayan âlimlerin sözleri uygulanır.

"Metâlibu Ulî'n-Nühâ" (1 / 607)'de şöyle geçer:
"(Ehl-i Kitap'ın kitaplarına bakmak caiz değildir) çünkü Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem, Ömer r.a'nun elinde Tevrat'tan bir sahife görünce öfkelenmiştir... Ayrıca hak ve bâtılı karışık olan kitaplara bakmak ve onları rivayet etmek de caiz değildir; çünkü bu, akidelerin bozulmasına sebep olabilir."

İmam Nevevî Rahimehullah şöyle demiştir:
"Tevrat ve İncil kitapları faydalanılması haram olan şeylerdendir; çünkü onlar değiştirilmiş ve tahrif edilmiştir." "Ravdatü't-Tâlibîn" (10 / 259)

Şeyh Abdülaziz bin Bâz r.h şöyle demiştir:

"Her Müslümanın, Tevrat, İncil ve Zebur'un Allah katından olduğuna iman etmesi gerekir. Yani Allah'ın peygamberlere kitaplar indirdiğine, onlara sahifeler verdiğine iman eder; bu kitaplarda emirler, yasaklar, öğütler, hatırlatmalar, geçmişe dair haberler ve cennet-cehennem gibi konuların bulunduğuna inanır.

Fakat bunları kullanması caiz değildir; çünkü bunlara tahrif, değiştirme ve bozma karışmıştır. Bu yüzden bir Müslümanın Tevrat, İncil veya Zebur edinmesi ya da bunları okuması caiz değildir. Çünkü bunda tehlike vardır; zira kişi doğruyu yalanlayabilir veya batılı doğru sanabilir. Çünkü bu

kitaplar tahrif edilmiş, değiştirilmiş; Yahudiler, Hristiyanlar ve başkaları tarafından içine ekleme, çıkarma, öne alma ve sona bırakma yapılmıştır.

Allah ise bizi bu kitaplardan, yüce kitabımız olan Kur'ân-ı Kerîm ile müstağni kılmıştır."

"Fetâvâ Nûr 'alâ'd-Darb" (1/9)

Şeyh İbn Useymîn r.h'a sorulmuştur:

"Bir Müslümanın, Allah'ın kulu ve resulü Îsâ'ya söylediği sözleri öğrenmek için İncil edinmesi caiz midir?"

Şöyle cevap vermiştir:

"Kur'ân'dan önceki kitaplardan herhangi birini – İncil, Tevrat veya diğerleri – edinmek caiz değildir. Bunun iki sebebi vardır:

Birinci sebep: Onlarda faydalı olan her şey, Allah tarafından Kur'ân-ı Kerîm'de açıklanmıştır.

İkinci sebep: Kur'ân, bu kitaplara hiçbir şekilde ihtiyaç duyulmayacak şekilde indirilmiştir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:
"O, sana Kitab'ı hak ve kendisinden öncekileri doğrulayıcı olarak indirdi. O, daha önce Tevrat'ı ve İncil'i insanlar için birer hidayet olarak indirmişti. Furkan'ı da indirdi. Şüphesiz, Allah'ın âyetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah, mutlak güç sahibidir, intikam sahibidir." Âl-i İmran 3-4

ve yine şöyle buyurur:

"(Ey Muhammed!) Sana da o Kitab'ı (Kur'an'ı) hak, önündeki kitapları doğrulayıcı, onları gözetici olarak indirdik. Artık, Allah'ın indirdiği ile aralarında hükmet ve sana gelen haktan ayrılıp da onların arzularına uyma. Sizden her biriniz için bir şeriat ve bir yol koyduk.." Maide 48

Önceki kitaplarda bulunan hayırların hepsi Kur'ân'da mevcuttur.

Soruyu soran kişinin, Îsâ'ya Allah'ın söylediği sözleri öğrenmek istemesine gelince: Bize faydalı olan kısmını Allah Kur'ân'da anlatmıştır, başka yerde araştırmaya gerek yoktur.

Ayrıca bugün mevcut olan İncil tahrif edilmiştir. Bunun delili de şudur: Dört ayrı İncil vardır ve bunlar birbirine zıttır; tek bir İncil değildir. Dolayısıyla ona güvenilmez."

"Mecmû' Fetâvâ ve Resâil İbn Useymîn" (1 /32 – 33)

İkinci kısım:

İlimde derinleşmiş kimseler, bu kitapları Yahudi ve Hristiyanlarla tartışmada ve onlara karşı delil getirmede kullanırlar.

Bu durumda fitne korkusu ortadan kalkar. Çünkü ilimde derin olan kimse, bu kitaplara sokulan batılı ayırt edebilecek güce sahiptir; ondan sakınır, onu reddeder ve başkalarını da uyarır. Aynı zamanda ehl-i kitapla tartışıp onların batılını çürütmekte şer'î bir maslahat vardır.

Bu sebeple âlimler, bu kitapları kullanarak Yahudi ve Hristiyanlara karşı delil getirmeye devam etmişlerdir. Bu konuda meşhur olanlardan bazıları:

- İbn Teymiyye: "**el-Cevâbü's-Sahîh limen beddele dîne'l-Mesîh**"
- İbn Kayyim: "**Hidâyetü'l-Hayârâ fî Ecvibeti'l-Yehûd ve'n-Nasârâ**"
- İbn Hazm: "**el-Fasl fi'l-milel ve'l-ehvâ ve'n-nihal**"
- Kurtubî: "**el-İ'lâm bimâ fî dîni'n-nasârâ mine'l-fesâd ve'l-evhâm**"

ve daha niceleri.

İbn Hacer r.h şöyle demiştir:

"İlimde derinleşmiş kimse için durum farklıdır; onun Tevrat ve İncil'e bakması caizdir. Özellikle muhaliflere cevap vermek gerektiğinde.

Buna delil: eski ve yeni âlimlerin Tevrat'tan nakiller yapması ve Yahudileri kendi kitaplarından çıkardıkları delillerle Muhammed'e iman etmeye zorlamalarıdır.

Eğer onlar buna bakmanın caiz olduğuna inanmasalardı, bunu yapmazlardı."

"Fethu'l-Bârî" (13 /525 – 526)

İbn Teymiyye r.h şöyle demiştir:

"Ehl-i kitaptan Müslüman olanlar, kendi kitaplarını kendi dillerinde bilip Arapçaya çevirdiklerinde; onların bu bilgileri, Yahudi ve Hristiyanlarla tartışmada fayda sağlar.

Nitekim Abdullah bin Selâm, Selmân el-Fârisî, Ka'b el-Ahbâr ve diğerleri, kendi bilgilerini aktarıyorlardı.

Bu durumda onların kitaplarından, Resûl'ün getirdiğiyle uyumlu olanlar delil olarak kullanılır; bu hem onlara karşı hem başkalarına karşı hüccet olur."

"Mecmû'u'l-Fetâvâ" (4/109 – 110)

Hanbelî mezhebine ait "Matâlibu Uli'n-Nuhâ" (1/607 – 608)'de şöyle geçer:

"Bid'at ehlinin kitaplarına bakmanın, şu şartlarla caiz olması uygundur:
Kur'ân ve sünnette derinleşmiş olmak, güçlü bir dinî sağlamlığa sahip olmak, dikkatli olmak, keskin zekâya sahip olmak ve delil çıkarabilme gücüne sahip olmak.

Bu, onlara cevap vermek, sırlarını ortaya çıkarmak ve insanların aldanmasını engellemek içindir.

Bunu Müslümanların seçkin imamları yapmıştır."

Daimî Fetva Komisyonu'na sorulmuştur: İncil okumak caiz midir?

Cevap:

"Önceki semavî kitaplar tahrif edilmiştir, içinde ekleme ve çıkarma vardır. Bu yüzden bir Müslümanın onları okuması ve incelemesi caiz değildir; ancak ilimde derinleşmiş olup, içlerindeki tahrifleri ortaya koymak isteyenler müstesnadır."

"Fetâvâ el-Lecne ed-Dâime" (3/311)

Şeyh İbn Bâz r.h şöyle demiştir:

"Basiret sahibi âlimin, Yahudi ve Hristiyanlara cevap vermek için bu kitaplara bakması caiz olabilir.

Nitekim Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), Yahudiler recmi inkâr ettiğinde Tevrat'ı getirtti ve ona baktı; sonunda onlar da bunu kabul ettiler.

Dolayısıyla şeriatı bilen âlimler, İslâmî bir maksatla bu kitaplara bakabilirler.

Ama avam için bu caiz değildir. Onların elinde bu kitaplar bulunursa, gömülmeli veya yakılmalıdır ki kimse sapmasın."

"Fetâvâ Nûr 'alâ'd-Derb" (1/10)

Şeyh İbn Useymîn r.h şöyle demiştir:

"Hak ile batılı ayırt edebilecek ilme sahip olan talebenin, bu kitapları öğrenmesinde sakınca yoktur; çünkü bu, içlerindeki batılı reddetmek ve onlara karşı delil getirmek içindir."

"Mecmû' Fetâvâ ve Resâil İbn Useymîn" (1/33)

Sonuç:

Allah'a davet edenlerin, Tevrat ve İncil metinlerini Yahudi ve Hristiyanlara karşı delil olarak kullanmaları ve onların sapkınlıklarını ortaya koymaları **bid'at değildir**, aksine Kitap ve Sünnet'te aslı bulunan meşru bir iştir.

İbn Teymiyye (Allah ona rahmet etsin) şöyle demiştir:

"Eğer onlardan (Ehl-i kitaptan) bir münazara eden kimse, nakil veya akıl yoluyla Kur'an'a itiraz etmek isterse; mesela kendi kitaplarında peygamberler hakkında, Muhammed (Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun)'un getirdiğine aykırı şeyler naklederse veya Allah'ın onların kitaplarında zikrettiğine aykırı şeyler ileri sürerse – onların Nebî sallallahu aleyhi vesellem 'e,

Allah’ın zinâ eden kimse hakkında recm değil de yüzünü siyaha boyamayı emrettiğini iddia etmeleri gibi – o zaman Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem yaptığı gibi, Tevrat’ın getirilmesini ve onu Arapça okuyup tercüme edecek güvenilir tercümanları talep edebilirler; zira Abdullah b. Selâm gibi tevratı bilenlerden yardım talep etmiştir. Nitekim Abdulah b. Selam, onların âlimine: “Recm âyetinin üzerindeki elini kaldır” demiş, o da kaldırınca âyet ortaya çıkmış ve Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem, kendi kitaplarından delil getirilip üzerlerine hüccet ikame edildikten sonra o iki zinâ edeni recmetmiştir. Çünkü bu hüküm, Allah’ın ona indirdiği recm hükmüne uygundur…

Aynı şekilde, güvenilir kimseler tarafından Arapçaya tercüme edilmiş bir nüshadan da okunabilir; yazısı ve lafzı Arapça olan bu tercüme sayesinde onların kitaplarında ne olduğu bilinir. Bu da güvenilir Müslüman tercümanlar aracılığıyla olur veya yazısını bildiğimiz kimseler vasıtasıyla; Zeyd b. Sâbit ve benzerleri gibi…

Bu sebeple Yüce Allah şöyle buyurmuştur:
(“Tevrat indirilmeden önce, İsrail’in kendisine haram kıldıkları dışında, bütün yiyecekler İsrailoğullarına helâl idi. De ki: Eğer doğru söyleyenler iseniz, Tevrat’ı getirin de okuyun.”) Âl-i İmrân / 93.

Böylece bize, eğer söylediklerinde doğru iseler, Tevrat’ı getirip okumalarını istememiz emredilmiştir. Çünkü onlar:
“Kitapla dillerini eğip bükerler ki siz onu kitaptan sanasınız, hâlbuki o kitaptan değildir” Âl-i İmrân / 78
ve “Kitabı elleriyle yazıp sonra ‘Bu Allah katındandır’ derler” Bakara / 79.

Onlar sözlerinde ve kitaplarında yalan söylerler. Bu yüzden tercüme ancak güvenilir kimselerden kabul edilir.

Eğer onlardan biri, Kur’an’a aykırı olarak önceki peygamberlerden bir rivayetle delil getirirse – mesela Musa’dan nakledildiği iddia edilen: ‘Gökler ve yer durdukça cumartesi gününe bağlı kalın’ sözü gibi – o zaman onlara şöyle deriz: Bu hangi kitaptadır? Getirin bakalım! Hâlbuki biz bunun onların kitaplarında olmadığını biliyoruz; aksine bu uydurulmuş bir yalandır…”**“**Mecmû‘u’l-Fetâvâ”

(4/110-112).

Allah en doğrusunu bilir.